

Ilmapuntari

Lapsiperheiden ja lastensuojelun
sosiaalityön työhyvinvoinnin ja
toimintaedellytysten mittari

Sosiaalialan ajankohtaiskatsaus 9.4.2021

Mikä ilmapuntari?

- ”Ilmapuntarilla ei juurikaan ennusteita ole tehty, mutta paikallisen, vallitsevan ilmanpaineen se kertoo tarkasti.” (Yle uutiset 15.7.2015)

Sosiaalipalvelujen ilmapuntarin lähtökohdat

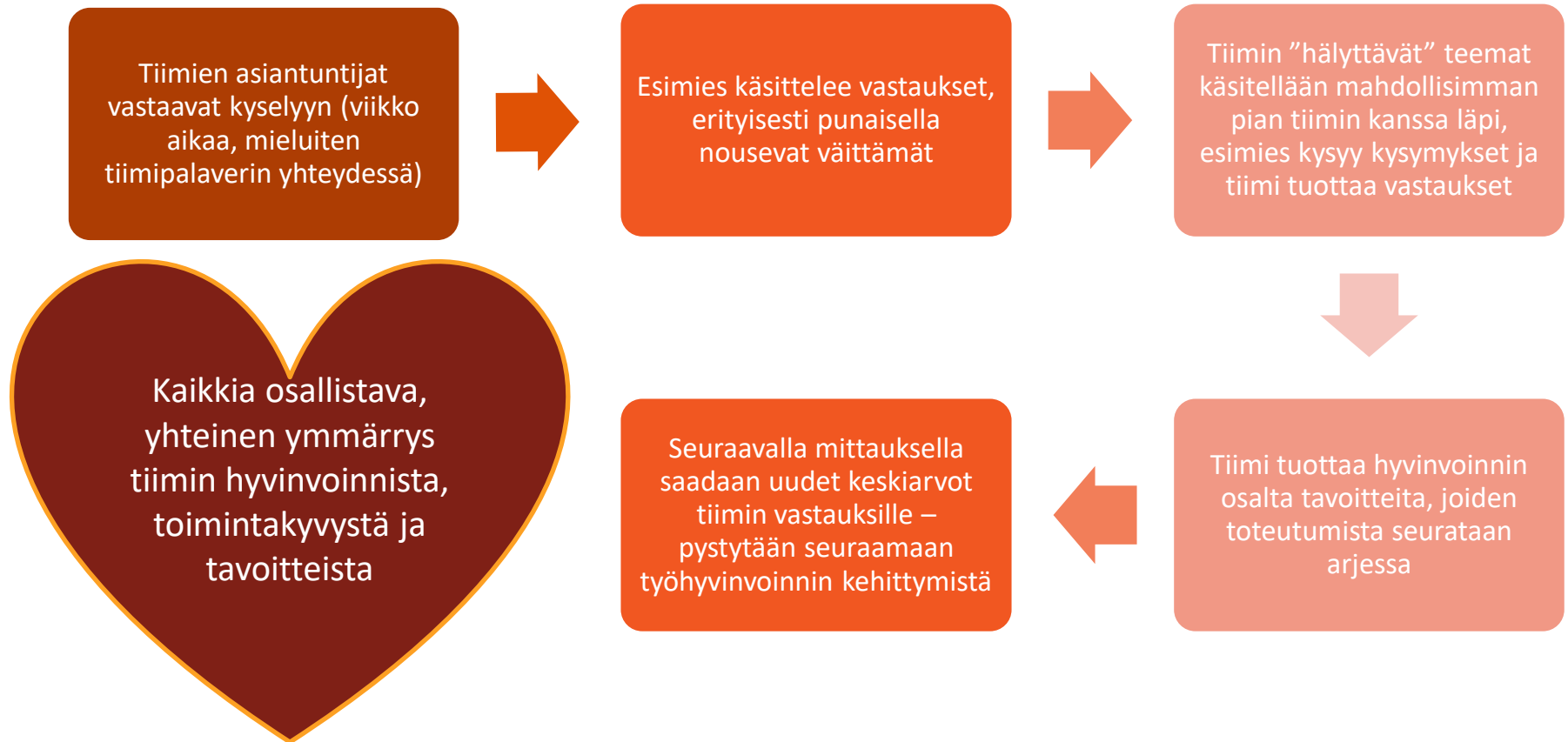
- Kehitetty kevästä 2019 alkaen Pirkanmaan Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut –työryhmässä toimintatutkimuksellisesti ja monialaisesti (mm. kuntien edustus, oppilaitokset, TAYS, sosiaalityön professori Tarja Pösö, Kela)
- Kehittämisessä on ollut mukana neljän kunnan pilottitiimit ja tällä hetkellä on mukana Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa yhteensä 19 kuntaa tai yhteistoiminta-aluetta, yhteensä 23 tiimiä
- Maaliskuun 2021 mittauksessa tavoitettiin yli 200 asiantuntijaa
- Taustalla lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityön toimintaedellytyksiin liittyvät ilmiöt:
 - Mielekkyys
 - Vaativuus (positiivisella tavalla)
 - Liiallinen työmäärä
 - Työtä kuormittavat eettiset ristiriidat
 - Vaihtuvuus
- Ilmapuntari on väline, jolla tunnistetaan kuormittavat tekijät ja nähdään muutokset erilaisten kehittämistoimintojen myötä

Ilmapuntarin toimintaperiaatteet

- Ilmapuntarissa on 27 väittämää, jotka arvioidaan asteikolla 0-10 (väittämä ei vastaa kokemustani viimeisen kuukauden ajalta – väittämä vastaa kokemustani viimeisen kuukauden ajalta)
- Väittämät raportoidaan keskiarvojen ja nuolien avulla. Nuolen väri ja suunta määräytyvät tiimin vastausten keskiarvon perusteella.
- **Vihreä nuoli ylöspäin** = Tilanne on hyvä tai erinomainen.
- **Keltainen nuoli sivulle** = Tilanne on tyydyttävä ja edellyttää ongelmien ennaltaehkäisyä.
- **Punainen nuoli alaspäin** = Tilanne on ongelmallinen ja edellyttää korjaavia toimia.

Jos tiimin vastaukseksi tulee keltainen tai punainen, raportin yhteyteen liitetään valmiita kysymyksiä asioiden puheeksiottamiseksi ja kehittämisehdotuksia, joihin tiimin ja esimiesten on halutessaan mahdollista tukeutua. Ehdotukset on laadittu kehittäjätiimien ja ohjausryhmän ajatusten pohjalta.

Prosessi kokonaisuudessaan

Ilmapuntari-kokemukset Ylöjärven lastensuojelun työryhmässä

Ylöjärvi pilottikuntana

- Ylöjärvi on ollut pilottitiiminä mukana Ilmapuntarissa kevästä 2019.
- Aluksi Ylöjärven pilottitiimiin kuului lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä lapsiperhepalveluiden sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat.
- Sittemmin tiimi on jakautunut organisaatiomuutoksen myötä kahdeksi eri tiimiksi (SHL ja lastensuojelu) ja Ilmapuntariin on tullut mukaan myös tehostetun perhetyön perheohjaajat.
- Ylöjärvellä on tehty yhteensä neljä ilmapuntarimittausa ajalla 2/2020-2/2021.
- Vastauksia on tullut eri mittauskerroilla 5-9 kappaletta.

Hyödyt

- Missä mennään, mikä fiilis?
- Pysähtyminen yhteisten asioiden äärelle (pulmat, hyvin sujuvat asiat).
- Työntekijät joutuvat perustelemaan vastauksensa (vrt. tottumuksesta valittaminen).
- Rakentava keskustelu, kehitysehdotusten esittäminen, yhteisen vastuun ottaminen.
- Tekee näkyväksi asiat, joihin ainakin teoriassa voidaan vaikuttaa ja asiat, jotka kuuluvat enemmänkin työn luonteeseen (asiakkaiden kriisit, haastavat tilanteet ja ilmiöt, muutoksen hitaus, oman asiantuntemuksen riittävyys).
- Henkilöstö tuntee tulevansa kuulluksi ja huomioiduksi tuloksia käsiteltäessä.
- Pidemmällä aikavälillä kertyvien mittaustulosten avulla työhyvinvoinnin ja asenneilmapiirin seuraaminen on kätevää.
- Mittarin väittämät kohdistettu nimenomaan lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityöhön.

Hankaluudet

- Ajan löytäminen Ilmapuntari-kyselyyn vastaamiselle ja käsittelylle kaiken kiireen keskellä.
- Esimiehenä on raskasta jos ja kun vastauksissa näkyy historian painolasti.
- Vaikutusmahdollisuuksien puute, riittämättömyyden tunne.
- Toisaalta, kun mittaustulokset paranevat, saa esimieskin voimaa ja uskoa omaan tekemiseensä.
- Toistaiseksi ei ole ehditty paneutumaan ilmapuntarin toimenpide-ehdotuksiin.
- Punaiset vastaukset liittyvät pääasiassa kiireeseen, ajan puutteeseen ja kuormittaviin asiakastilanteisiin.
- Rekrytoinnin vaikeus. Työmäärä ei tunnu vähenevän, vaikka työntekijöitä saataisiin lisää.

Kirsi Valtanen
johtava sosiaalityöntekijä
p. 044 481 1219
kirsi.valtanen@ylojarvi.fi
www.ylojarvi.fi